

KONCERT

v petek, dne 15. januarja 1926
ob 20. zvečer v dvorani Union

||

VITEZSLAV NOVAK:

VIHAR

(BOURE)

||

SODELJUJEJO:

Pavla Lovše (sopran), Svetozar Banovec (tenor), Julij Betetto (bas), pevski zbor Glasbene Matice, operni zbor, operni orkester pomnožen s člani orkestralnega društva Glasbene Matice in vojne muzike Dravske divizijske oblasti

THE REX & CO.

LJUBLJANA, GRADIŠČE ŠT. 10.

TELEFON ŠT. 2 68.

USTANOVLJENO 1906.

Dobavi najboljše
PISALNE STROJE
in vse pisarniške
:- potrebščine :-

RAZMNOŽEVALNI APARATI ZA NOTE.

VOX igralne plošče in
igralni aparati

so svetovnoznani.

Glavna zaloga pri

H. Kenda, Ljubljana, Mestni trg 17.

Nobenega dvoma ni več, da se
oblačila za gospode, dečke in otroke, obutev
kakor tudi raznovrstna
najceneje in najbolje nabavi v splošno znani naši detajlni trgovini
na Erjavčevi cesti št. 2

FRAN DERENDA & CIE, LJUBLJANA.

Nenadkriljivi v dobrem blagu in nizkih cenah!

VITEZSLAV NOVAK: »VIHAR.«

Podlago »Viharja« tvori balada Svatopluka Čecha. Skladatelj je že delj časa nosil v sebi misel, vglasbiti to znano pesnitev in tako sta po njegovem potovanju po bregovih Jadrana spomladi l. 1908 nastala prva dva dela skladbe s predigro. O počitnicah istega leta je bil zopet pri morju, a to pot na Skandinavskem. Vihar, ki ga je prebil v Skageratu, mu je dal novih, še silnejših vtisov, kakor pa so bili oni, ki jih je prinesel z južnega, sinjega morja. Pod temi vtisi je skladba hitro napredovala in bila končana že koncem l. 1909. Manjkala je samo še instrumentacija. Novo potovanje, novo morje, Atlantski ocean ob Bretanji, mu je dal novih pestrih misli in vzpodbud; instrumentacija je bila februarja 1910. končana.

V nastopnem naj navedemo par besed v lažje razumevanje dela. Tematični material »Viharja« kaže dva motiva: Prvi motiv je do deljen dosledno trompetam in pozavnam, to je motiv pogube, ki je obenem nekaka godbena alegorija groze, živa slika morja in viharja. Motiv nastopa v molu, kakor bi bil vzet iz slovaške narodne pesmi.

Drugi motiv, ki ga nosijo gozdni rogovi, je bojna fanfara morja. Rogovom se pridružijo klarineti in oboe, kar podaja zelo realistično krik morskih galebv.

Tako je tema dela prav za prav zložena iz dveh motivov, ki nastopata često popolnoma vsak za sebe.

Iz tega materiala je stvorjeno celo ozadje in sredina, kjer se razvija scena, risana z realizmom, ki nam kaže največjo lepoto grozne resničnosti.

Takoj v uvodu nam poda skladatelj oba glavna motiva, ki nas vpeljeta v situacijo. Morje globoko buči, motiv pogube se tiho oglašča v pozavnah, motiv bojne fanfare morja pa v gozdnih rogovih. Dekle na morskem bregu misli v strahu na svojega ljubega, ki se mudi na oceanu, kateremu preti besneči vihar. V domnevi sliši klice na pomoč. (Kriki za odrom). Končno razprede skladatelj motiv dekllice kontrapunktično z orkestrom. V tem strahu sklene dekllica roke in iz njenih prsi se izviije proseča molitev. Nato nastopi zopet bojna fanfara morja.

Na ladji smo . . . Tu vlada veselje mornarjev. V zboru si pojo pesmico o ladijskem možičku. To priprosto pesem nam pokaže skladatelj v primitivnem enoglasnem spevu, ki se le tu in tam oglašči v četverglasnem stavku. Motiv pogube se zopet dviga v glasovih trombonov.

Od globin se obrne naša pozornost k morskii gladini in od tam v višino k sceni, ki je učinkovit kontrast k prejšnjim in bodočim partijam.

V košu na jamboru stoji na straži deček, in poje pesem v vihar, ki se čuje tu zgoraj popolnoma drugače kot spodaj na krovu. Tu ni slišati ob ladjo bijočih valov; v jamborih piska le veter svoje visoke tone. Polagoma se pomeša grmenje valov s piskanjem vetra. Bojna fanfara morja narašča in narašča.

A naenkrat potihne vihar in uživamo prvo mirno epizodo. Mornar misli na svojo ljubico in si poje pesem o njej, pesem o deklci, ki je v začetku skladbe molila za svojega fanta in za njegovo rešitev iz viharja. Končno njegovo molitev ponovi zbor. Orkester prevzame prisrčno melodijo, jo vede do viška ter preide nato po kratkih taktih k novemu interludiju, k skladateljevi meditaciji o ljubezni.

Tematični temelj tega stavka je razvit iz slovaške narodne pesmi »Ljubezen, o bog, ljubezen, kje te ljudje vzamejo?«

Fanfara morja za trenotek zabučii. Nov, kratek, nesrečo oznanjujoč motiv se pojavi v basih, nato uvodni motiv zamorčeve pesmi, ki nas povede k sceni v kajuti.

Tu piije suženj črnc, blazen viharja in ljubezni, z željnimi pogledi krasoto svoje gospodarice. Blazna strast poje pesem o bučanju viharja. Forma zamorčeve pesmi je trodelna: prvi in tretji del si odgovarjata, srednji pa je popolnoma drug, svoboden. Zopet se oglašča motiv pogube. Interludij po teh treh kiticah, ki sestavljajo prvi del sužnjeve pesmi, na-

daljuje opisovanje viharja, kakor ga čujemo v notranjosti ladje: težki udari valov, ki se razbijajo ob bokih ladje. Bojna fanfara morja ne utihne.

Poguba se oglašča in je neizbežna. Toda njen motiv se dosedaj še ne pojavi v najpristnejši formi.

Zamorec se v svoji strasti in blaznosti spominja svoje domovine, svoje stare slave in moči.

Morski vihar narašča. Motiv pogube se pojavi v hitrejšem tempu. Zamorec ima halucinacijo bitke. Strast ga vrže na žensko, ki vidi v tem dvojnjo svojo pogubo. Voda že dere v kajuto.

Na višku, ko zamorčeva strast v smrti triumfira, se ponavlja kulminacijski del interludija, v katerem je skladatelj razmišljal o ljubezni. Nadaljevanje interludija je izpeljano na temelju bojnega motiva morja s pomočjo novega figuralnega motiva.

Katastrofa se bliža. Voda udara v notranjost. Na krovu in pod njim nastajajo orgije obupa. Mornarji privale sode, kapetana, ki skuša vzdržati red na ladji, obesijo.

Pod jamborom poje mornar pesem zaupanja v pomoč nebeške kraljice. Sledi ji pijanska pesem mornarjev. V drugo kitico prodre obupni krik dekleta iz kajute. Ženske intonirajo obupno pesem k materi božji, in med to molitev se meša pesem pijanih mornarjev. Blisk udari v jambor. Motiv pogube in bojni motiv morja stojita pred nami v triumfalnem blesku. Poslednji krik dekča na jamboru, zadnje hropenje potapljalcev se, in ocean vse pogoltno. Njegovi valovi besne v razkošnosti.

Vihar prehaja v interludij, ki slika postopno pomirjevanje nasičenega elementa. Prvotna krutost linij se zmešča. Bojna pesem morja se izpreminja v veselo igro valov. Polagoma poleže tudi valovanje orkestra.

Dva morska roparja gledata na bregu za plenom. Najdeta truplo mornarja in deklice, ki je šla v smrt, sluteča pogibelj svojega ljubčka. — Fanfara morja stopa iz globlin trombonov ali ne več kot bojna, temveč mirna, tiha, kakor megla, ki se dviga iz valov. V globini morje mehko doni. Solnčni žarki z iskrecimi se toni klavirja plešejo po valovih. Zbor zapoje udano molitev k morski zvezdi, Materi milosti. Na mestu, kjer poje zbor v iskreni molitvi o potopljeni ladji, spominjajo sordirane trompete s pridusenim glasom na motiv pogube.

Dalje govori samo še priroda.

V kratki in prekrasni poigri poje angleški rog melanholično melodijo ljubezni. Večerna zarja se zaleskeče na morski gladini in morski valovi se v sladkem, uspavajočem valovanju dvigajo k zaključni harmoniji.

Po K. Hoffmeistru.

Dekle pred kapelo na morskem bregu.

O, zvezda morska, vse ljubezni vir,
vdahni silni vihri sladki mir,
ustavi divji šum vetrov,
razlij nad nje svoj blagoslov!
O, zvezda morska!

O, zvezda morska, mati milosti,
glej, ladji že propast, pogin grozi!
Pomiri boj vetrov strašan,
pripelji jo domov, v pristan!
O, zvezda morska!

O, zvezda morska! Kot vihar vodá
mi v prsih silni, srčni boj divja!
Ti, ki poznaš ljubav nevest,
varuj ga sredi daljnih cest!
O, zvezda morska!

Zbor mornarjev na ladji.

Vodni škratelj, nagajivec,
tesno ladje se drži,
večkrat zvito nas potegne:
stari Jak to govori.

Goliš rok, v zelenoprogih hlačah,
momlja tobak in v jadrnih vam poseda:
videl ga je stari Jak
Pomorsčake in otroke silno ljubi.

Nad vse rad kapljo žganja si privošči,
kakor naš prijatelj Jak.
Če na ladji se izprazni žganjev sod,
nagajivi skratelj — spak
nove strehe si poišče:
dobro ve to stari Jak.

Osamelo ladjo kmalu
stara sreča zapusti,
vrag krmari z njo v pogubo,
v dno morja jo potopi...
Groza, groza!

Deček v kosu na jaboru:

V kosu na jaboru vitkem sedim,
v sivo, neskončno daljavo strdim.
Zrak je moj oče, voda je mati,
plahte so sestre, jabori brati.
Pesem moja živa
v jutro se preliva,
la-la-la-la-
Če nas ostavi naš škrateelj-čuvár,
v jadra zagriže se besni vihar,
temni pod nami pno se valovi.
v morju zijajo črni grobovi...

Divje vihra piska
a moja pesem vriska
la-la-la-la

Jabor se v silnem viharju krivi,
strele se krešejo v temo noči...
Če se vtopimo, morska me vila
k sebi v naročje bo mehko privila,
z laski me odela,
pesem mi zapela,
la-la-la-la

Mladenič pod jaborom:

Kakor slika božje Majke
sredi jaborá,
obraz devojke mi je,
vtisnjen v dno srcá.

Pred podobo svete Deve
lučica brli,
meni zvezdica ljubezni
v temno noč žari.

V tuje kraje sem prevozil
biserno morje,
a doma dekle je zvesto,
čakalo namé...

Dolgo sem iskal bogastva
preko vse zemlje,
a zakladi moje sreče
v tvojem srcu spé.

V tujih gozdih čudnordeče
rožice dehté,
še krasnejše sladke ustne
ljubice žare.

Videl sem nebo večerno
v siju svetlih zvezd,
vsa svetlejša tvojih očkov
zlata je prelest.

O, Marija, reši ladjo
iz grobov morja,
blagoslovi, mila mati,
mi ljubav srca!

Zbor:

O, Marija, reši ladjo
iz grobov morja,
blagoslovi, mila mati,
nam ljubav srca.
Zvezda morska, zvezda morska!

V kajuti:

Deklé:

Bojim se te, suženj moj!
Blaznost iz oči ti gleda!

Zamorec:

Sanjaj, deva, sladke sanje,
moja pesem sen krasan je...
Spi, prekrasna, spi!
Tvoja lica rožnobela
sanj tančica je odela,
skrila čar oči...
Spi, prekrasna spi!
Spi, prekrasna, mirni san!
Krog vratu se snežni bliskajo ti biseri...
Ti si svetla, jaz teman.
Okrog tvoje glave zlati diadem gori,
Spi, prekrasna, spi!
Sanjaj, deva, sladke sanje,
moja pesem sen krasan je...
Spi, prekrasna, spi!

Deklé:

Čuješ, čuješ, o suženj moj,
strašna burja je nocoj!

Zamorec:

Jaz nisem suženj, sem slavní kralj!
V Sudanu daljnem moj prestol je stal.
Krono kraljevsko sem nosil v laséh,
kralji sosedni — pred mano na tleh!

Spi, draga! Ladja plove
prek morja do zemlje nove,
jetnik v njej ječi...
Sladko spi!
Nisem več suženj, zdaj kralj sem že spet,
ki je bil nekda j s škrlatom odet!
Spi, prekrasna!
Za zlató
so mi roke uklenili, izsesali kri...
Spi prekrasna, sladko spi!
Toda zdaj zopet sem — slavní kralj.

Čuj vojne trombe glas,
zvoke cimbal!

Pusti, bela golobica,
da poljubim tvoja lica!
Draga, čuj z menoj!

Deklé:

Pojdi, strast ti dušo gloda!
Pusti me, vdušiš me!
V ladjo voda silna dere.
Ginem, tonem.
Pomagaj mi, ó suženj moj!
Pomagaj mi, ó Jezus Krist!

Kuharček na palubi:

Voda dere v ladjo!!
Po sesalko!

Mornarji:

Privalimo sode, brate!

Kapitan:

K delu!

Mornarji:

Ha, ha, ha!

Kapitan:

Vi se smejete?
Z bičem vam pokažem!

Mornarji:

Kri mu izsesajmo!
K jamboru ga pribijmo!
Naj le vidi, kdo so gospodje!
Dobro, brate!

Mladenič pod jamborom:

O Marija reši ladjo
iz grobov morja,

Dva obrežna roparja:

Prvi: No, si kaj vlovil?

Drugi: Mrtveca v pesku.

Znan se mi zdi.

Prvi: Joj, pri moji veri!

iz vasi je naše ta mladenič.
Tam na bregu, v hišici na skali,
zvesta deklica ga je čakala.
V svet je moral...
Za spomin mu dala
je zaročni prstan svoj.

Drugi: In to je vse bogastvo
za naš lačni žep!

Prvi: Pusti mu spomin in vrzi
mrtveca nazaj!

Drugi: Glej! Tam je deklé skočilo v morje!
Še dviga roke iz vodé.

Prvi: To je ona!
Zanjo pomoliva!

Zbor ribičev pred kapelo:

O, zvezda morska!
O zvezda morska, zvezda upanja!
S sveto roko zastavi tok vodé,
pošlji jim žarke milosti,
njim, ki v globokem morju spe!

O, zvezda morska, ti življenja vir!
Če nas vihar pogrezné v dno morja,
ti v večno, čisto nam ljubav
izpremeniš vso bol srca.

O, zvezda morska! Če le hočeš ti,
že vihre divja sila se umiri.
Deva prečista, čuj naš glas,
groze viharjev reši nas!

in dvem srcem, čista mati,
bodi milostna!

Mornarji:

Glejte, sodček, poln pijače!
Hotel sam ga je izpiti,
sebi žejo pogasiti,
varno ga pred nami skriti,
Lakomnik! Ha, ha, ha... Lakomnik!

Z morsko travo, kapitane,
bomo glavo ti ovili,
slano vodo piti dali,
mi pa bomo vino pili,
mi možje! Hahaha, mi možje!

Glas iz kajute:

Pomagaj mi, ó Jezus Krist!

Ženski zbor:

Marija, ti se nas usmili,
zastavi pot viharni sili!
Ti nam ponudi svete roke,
reši ladjo iz vodé globoke!
O, reši nas, otmí nas smrti!
Glej, že grobovi so odprti,
mornarje vino je zmešalo.
O, groza!

Zbor pijanih mornarjev:

Hitro v kolo se vstopimo,
brez bojazni se vrtimo!
Kdor se trese, ta je reva,
plepleplepsniva šleva.
Kdor zdaj moli, ta je reva,
plepleplepsniva šleva.
Goli svet je rerereva,
plepleplepsniva šleva.

Glas v košu na jamboru:

La-la-la-la!

Najboljše in najtrpežnejše čevlje vseh vrst
iz lastnih tovarn, dobite samo pri tvrdki

PETER KOZINA

na Aleksandrovi cesti št. 1 in na Bregu 20

Znižane cene!

Solidna posrežba!

Najelegantnejša oblačila

vseh vrst, kakor obleke, površnike, zimnike i. t. d.
si nabavite najugodnejše pri tvrdki

DRAGO SCHWAB

LJUBLJANA, DVORNI TRG ŠT. 3

Vedno v zalogi, vsakovrstno perilo, modni predmeti i. t. d.
Brezhibna izdelava oblek i. t. d. po zelo zmernih cenah.

IDA ŠKOF - WANER

NASLEDNICE

V LJUBLJANI, POD TRANČO

Priporoča svojo bogato zalogo prvovrstnih
damskih in otročjih klobukov.

»RIBA«

Vsak dan sveže morske in sladkovodne
ribe. Zaloga vseh vrst konzerviranih rib.

J. Ogrinc, Ljubljana, Gradišče 7.

REKLAME

ne potrebuje konfek-
cijska veletgovina

BERNATOVIČ

ker se blago po svoji izredni
kvaliteti, okusu in zelo nizki
ceni, kakor tudi vsled olajše-
valnih plačil samo priporoča

LJUBLJANA
MESTNI TRG ŠTEV. 5

Damski oddelek v I. nadstr.

Y. E. R. C. LJUBLJANA

Kongresni trg 9 Sprejema inserate za vse časopise in
Glavno zastopstvo tiskarne revije. — Izvršuje vsa tiskarska dela
„Edinost“ v Trstu. po najnižjih cenah.